

Polder.blad

Juli 2010

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 7 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening: **979-6399607-37** van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van de Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds Hobokense Polder"

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be

Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be

Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie en lay out Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be

Ria Thys en Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be - webmaster@hobokensepolder.be

Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be

Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Propaganda:

André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes:

André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81

Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Foto voorkaft: Flora op wandel in de Hobokense Polder

Foto: André Van Langenhove

Foto achterkaft: Barnsteenslak

Foto: Jan Rose

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Website: www.hobokensepolder.be

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, laatste info, ...

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde woensdag van de maand om 20 u in zaal Moretus, Berkenrodelei 34 te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Bijenorchis in de Hobokense Polder

Inhoudstafel

Colofon	2
Editoriaal	3
Kalender	4
Cursus Natuurfotografie	11
Verenigingsleven:	
- Michel Van Megroot	12
- Film Petroleum Zuid	12
- De kikker van 1000 dollar	13
- Groene Pluim voor Wim	13
Resultaten watervogeltellingen	14
Jong leven in de Polder	15
Beheer:	
- Hulp aan Goudklompjes	16
- Dank aan SIBLO	17
Behaag natuurlijk 2010	17
Studie:	
- Vogeltrektellingen	18
- Resultaten paddenraap	18
- Waarnemingen in regio	19
- www.waarnemingen.be	22
Educatie:	
- Biodiversiteit: Dagpauwoog	24
Hits voor kids	26
Recupereer uw lidgeld!	26
Dankbrief van Tinne	27
Onze sponsors	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.
Enkele foto's werden van internet
geplukt.

Beste lezer,

Met veel spijt hebben we begin mei afscheid moeten nemen van één van onze zeer toegewijde natuurgidsen. Michel Van Megroot is veel te vroeg van ons heengegaan. Zijn overlijden heeft onze gidsengroep zeer aangegrepen. Wij bieden langs deze weg zijn familie onze diepe gevoelens van medeleven.

Tegelijkertijd kunnen we in dit tijdschrift ook een blijde gebeurtenis aankondigen: de geboorte van het eerste kalfje in de Hobokense Polder, genoemd Flora. Flora is een gezond kalfje dat zonder hulp van derden geboren werd. Ondertussen dartelt onze Flora al vrolijk rond tussen de andere runderen en laat ze zich van op afstand, graag bewonderen. Kom deze fantastische gebeurtenis meevieren samen met peter André en meter Ria, want zij trakteren iedereen op suikerbonen tijdens de suikerbonenwandeling op zondag 18 juli. Bovendien kunnen we al vertellen dat het niet bij dit ene kalfje zal blijven, want het tweede wordt einde juni of begin juli verwacht.

Zoals je kon lezen in vorige nummers hadden we plannen om het raster voor runderen en paarden wat uit te breiden. Intussen is de uitbreiding en de nieuwe vangkraal klaar. De totale oppervlakte waar grasbeheer zal gebeuren bedraagt reeds 30 ha. De nieuwe rasterdelen zullen pas voor onze dieren opengezet worden na het broedseizoen.

Op het schoolfeest in Siblo werden de kinderen en hun leerkrachten in de bloemetjes gezet voor hun inzet in de Hobokense Polder. Al 3 jaar lang helpen zij onze Goudklompjes bij het onderhoud van ons natuurgebied.

In de vakantie zal ook onze werking wat op een lager pitje draaien. Toch hebben we weer een gevulde agenda. In juli en augustus bieden we meerdere wandelingen aan in ons natuurgebied, een uitstap naar de heide en een fietstocht in de Denderstreek. En het weekendnatuurbeheer gaat na het broedseizoen weer van start, tweemaal per maand. Ook onze actie voor behoud van groen op Petroleum Zuid houden we warm. Je kan de film "Gene brol op de Petrol" bekijken op onze website of bestellen op DVD.

Na de vakantie bieden wij de stad onze ondersteuning met de organisatie van de Open Monumentendag, die dit jaar in Hoboken zal staan in het thema "Water". Op zondag 12 september zullen we dan ook de hele dag een gevarieerd natuurprogramma aanbieden. We kunnen echter nog veel hulp gebruiken voor de praktische uitwerking ervan. Is dit misschien iets voor jou?
En de trekvogeltellingen op de Scheldedijk met Luc Van Schoor starten dit najaar al op 18 september

Ik wens iedereen een prima en toffe vakantie toe met veel natuurschoon.

Danny

Enna plant een boom - Foto: Luk Smets

Zaterdag 3 juli om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Op 3 juli wordt er weer gestart met het weekendnatuurbeheer. En onze Polder groeit en bloeit zo weinig, dat we er opnieuw tweeweekelijks natuurbeheer voor uittrekken, telkens afwisselend een zaterdag en een zondagvoormiddag. **Er wordt gewerkt van 9 u tot 13 u.** We kunnen ieders hulp gebruiken om het natuurbeheer uit te voeren: jong en oud, man en vrouw, ... Een greep uit de uit te voeren werken voor deze zomer en het komende najaar:

- maaien en afvoeren van maaisel
- onderhoud wandelpaden
- verwijderen van exoten
- verwijderen van sluikstort

Vele handen maken het werk lichter en geven ook een fijne sfeer. Dus welkom.

Afspraakplaats: Schroeiilaan (straat naast de spoorweg) aan de container naast firma Procap
Meebrengen: werkhandschoenen en stevige schoenen of laarzen.

Danny zorgt steeds voor een lekkere koffiekoek voor elke noeste werker/werkster.

De volgende data zijn:
zondag 25 juli – zaterdag 7 augustus
– zondag 22 augustus – zaterdag 4 september – zondag 19 september

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Zaterdag 10 juli om 10 u

Natuurbeheer aan de Hollebeek

Info: Anik Schneiders, 0499/54 26 52

De Hollebeek is één van de laatste, echte groene aders in de agglomeratie Antwerpen. Meer nog, de beek zelf meandert nog echt en vormt de grens tussen het grondgebied van Hoboken en Wilrijk.

Dit open gebied is een beekvalleitje binnenin de verstedelijkte omgeving.

Reeds enkele jaren voeren enkele actiegroepen een strijd om de open ruimte langs de beek als dusdanig te vrijwaren. Vlak voordat de Hollebeek dan toch de riolering induikt, tussen Hoboken en Valaar langs de Hollebeekstraat, ligt een open terrein (beekvalleitje) dat reeds enkele jaren beheerd wordt door de buurtbewoners in samenwerking met Natuurpunt en Opsinjoren.

Een brandnetelruigte met puin maakt stilaan plaats voor een gras- en hooiland dat aansluit bij een wilgenstruweel. De eerste orchideeën en zeggenvetaties tonen dat het gebied steeds in waarde toeneemt. De beek treedt er nog regelmatig

buiten haar oevers. De beek, oevers en open gebieden met ruigten, graslandjes vormen een echte 'groene ader' en geven het gebied een extra sociale functie (wandelen- en speelgebied) en natuurwaarden midden in de stad.

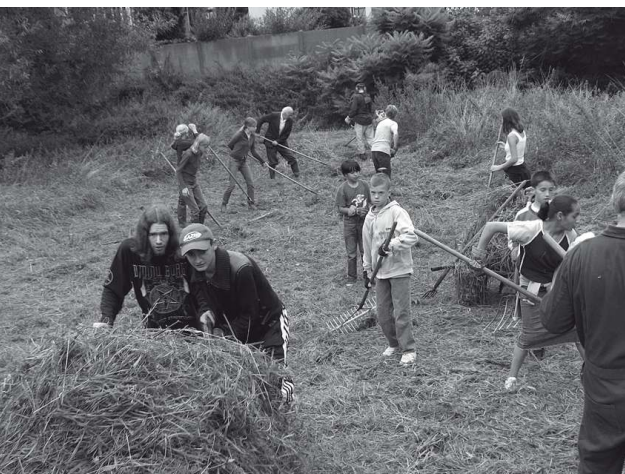
Maar om deze natuurwaarden een beetje te garanderen, en ook het gebied wat op te ruimen, moet er beheerd worden.

Ook dit jaar wordt er weer een uitgebreide maaiactie georganiseerd op zaterdag 10 juli.

We hopen weer op een actieve opkomst! En als het goed weer is, eindigen we met een drankje en versnaperingen, misschien zelfs een barbecue.

We starten de maaiactie om 10 u en verzamelen ter hoogte van de Hollebeekstraat 113 (Hoboken-Wilrijk-Valaar).

Natuurpunt Hobokense Polder ondersteunt deze actie en zal met de maai-balk het grote maaiwerk verrichten. Maar "afvoerders" van het maaisel zijn heel welkom.

Alle hens aan dek aan de Hollebeek

Zondag 18 juli om 14 u

“875 suikerbonen”wandeling met ludieke animatie in de Hobokense Polder

Gidsen: Luk Smets en Wim Mertens

Animatie: een heel enthousiast verrassingsteam

Info: Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be

Vandaag is het een speciale dag voor ons natuurgebied. We plannen een ludieke viering voor onze pasgeboren kalfjes.

Bij een geboorte horen **suikerbonen**. En die willen we ook **gratis** schenken aan de wandelaars. 875 stuks. Waarom dat getal? Hoboken bestaat in 2010 namelijk 875 jaar. Het district Hoboken heeft ons gevraagd in dat kader activiteiten te ontplooiën. We hebben in maart al 2 x 875 boompjes geplant op het terrein van Procap en nu willen we onze Natuurpuntleden, maar ook het grote publiek kennis laten maken met het jonge leven in de Hobokense Polder.

Wat staat er vandaag op de agenda:

- een mooie natuurwandeling met onze dynamische gidsen Luk en Wim, die jullie natuurlijk binnen de omheining waar onze Gallo-way-runderen en Konik-paarden

grazen, zullen brengen

- een zoektocht naar ... ha, ha, verrassing, maar het heeft met het kalfje Flora (en het nog te verwachten kalfje) te maken.
- een ludieke sketch in het begrazingsgebied, gebracht door 4 enthousiaste Natuurpunters (al dan niet herkenbaar op dat moment)
- voor iedereen gratis een zakje suikerbonen
- ... en natuurlijk – laat ons hopen – een ontmoeting met de jonge kalfjes, Flora en het nog te verwachten kalfje. Peter André en meter Ria zullen u met trots hun “oogappel” tonen.

Praktisch:

Afspraak aan station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei om 14 u. Voorzie goede wandelschoenen, verrekijker, fototoestel, zonne- en muggenmelk. Einde omstreeks 17 u.

Zondag 25 juli om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of

Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Verdere info: zie zaterdag 3 juli

Zondag 1 augustus om 13.30 u

Vlinderwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Toon Verbruggen, 0471/47 53 78 – toonverbruggen@skynet.be

In het kader van het Vlaams Vliindertelweekend van Natuurpunt op 31 juli en 1 augustus, waar iedereen aan kan meedoen, wandelen we vandaag langs de interessantste vlinderplekjes in de Hobokense Polder. Halverwege juli is er een zekere vlinderluwte merkbaar, omdat veel vlinders aan een generatiewissel bezig zijn.

Maar einde juli/begin augustus frissen we je kennis over verschillende vlinders nog eens ‘life’ op of laten we je kennis maken met de vlinders die

in de Hobokense Polder kunnen voorkomen. Atalanta, bruin, bont en oranje zandoogje, dagpauwoog, kleine vos, distelvlinder, gehakkelde aurelia, groot en klein koolwitje, klein geaderd witje, hooibeestje, Icarusblauwtje, boomblauwtje, bruin blauwtje, kleine vuurvlinder, koningin-nepage en landkaartje kunnen rond deze tijd waargenomen worden. Of wordt juni zo heet dat uit het zuiden gele luzernevlinders aan komen vliegen of een rouwmantel?

Indien het station door de huidige werkzaamheden niet te bereiken is, wordt onze afspraakplaats voor geleide wandelingen voorlopig de Schroeiaan ter hoogte van het station

Photo by: Jan verschooten 2009©

Foto: Jan Verschoote

De Hobokense Polder heeft al deze vlinders reeds te gast gehad. We zullen op voorhand op enige lokplaatsen rottend fruit leggen in de hoop dat de vlinders hier reeds van profiteren. Maar dat kan je ook thuis doen door rottende bananen op een voederplankje in de zon te leggen. En als je een tuin hebt, neem dan zeker deel aan de nationale telactie. Meer info

verder in Polder.blad.

Praktisch:

Afspraak om 13.30 u aan Procap, Schroelaan (naast spoorweg) Einde omstreeks 16.30 u. Meebrengen: zonne- en muggenmelk, stevige wandelschoenen, vlindergids (indien in bezit).

Deze tocht kan niet doorgaan bij regenweer. Dan houden de vlinders zich immers verscholen.

Zaterdag 7 augustus om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Verdere info: zie zaterdag 3 juli

Woensdag 11 augustus om 20 u (uitzonderlijk 2de woensdag !!!)

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zondag 15 augustus om 9.30 u

Zomerwandeling in de Hobokense Polder

Thema: Wilde kruiden in de voeding

Gidsen: Leentje Toussaint en Gilbert van Ael

Info: Annie Vandeweyer-Van Zwieten, 03/828 37 60

Wie gaat er mee op ontdekkingsreis in ons gebied?

We kijken naar wat er groeit en bloeit. Sommige kruiden kunnen we eten. Andere gebruiken we om één of andere thee te maken. Dit wordt een aangename speurtocht met uitwisseling van weetjes.

Als we geluk hebben komen we ook onze koeien en paarden tegen.

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei. Einde omstreeks 12.30 u.

Meebrengen: stevige wandelschoenen, muggenmelk

Zaterdag 21 augustus 2010 om 8 u

Bezoek aan het Zwarte Water, Hoogmoerheide en aan vzw Widar

Gidsen: Danny Jonckheere en Denise Schellekens

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27

Het Turnhouts Vennengebied is één van de belangrijke heidegebieden in Vlaanderen. Tal van waardevolle vennen en heideterreinen liggen verspreid over de regio. De heideterreinen zijn het biotoop van zeldzame planten en dieren die zich specifiek aan dit milieu hebben aangepast. De openheid en rust aanwezig in het gebied, zorgen er voor dat tal van weidevogels zoals de wulp, Kievit en de grutto zich hier op hun plaats voelen.

Zo bevindt de tweede grootste populatie grutto's van Vlaanderen zich in

het Turnhouts vennengebied.

Samen met de Vlaamse overheid en de Europese Unie tracht Natuurpunt deze unieke en waardevolle biotopen optimaal te beheren binnen het NATURA 2000 netwerk. Dat is een Europees netwerk van beschermde gebieden, het lang verwachte eindresultaat van de in 1992 door Europa goedgekeurde habitatrichtlijn.

We bezoeken vandaag het Zwart Water en de Hoogmoerheide. We hopen boomleeuweriken en boom-

Gehakkelde aurelia
Foto: Marnix Lefranc

Vlierbessen

Hoogmoerheide

piepers te kunnen bewonderen. Ook de bonte vliegenvanger en de grote bonte specht voelen zich in het bos en rond de heide prima thuis. De roodborsttapuit is een bezig vogeltje dat alom tegenwoordig is op de weipalen en het kleine struikgewas tussen de velden. En wie weet kleurt de omgeving prachtig paars door de bloeiende heide.

We trekken ook even tijd uit voor een bezoek aan Widar vzw, een instelling voor volwassenen met een mentale handicap. Samen met opvoeders en intern wonende medewerkers leven en werken ze samen in verschillende werkgebieden: bakkerij, weverij, melkverwerking/kaasmakerij.... Alle werk in de tuin en landbouw is op biologisch/dynamische leest

geschoeid.

Praktisch: afspraak om 8 u op de parking van Zwembad Sorgvliedt, Krijgsbaan, Hoboken Kostendelend samenrijden aan 0.05 eurocent/km.

Terug in Hoboken omstreeks 17 u. Meebrengen: laarzen na of bij vochtig weer, picknick, verrekijker, zonne- en muggenmelk, hopelijk overbodige regenkleedij. Drank is verkrijgbaar aan democratische prijzen.

Voorinschrijven verplicht.

Om iedereen de mogelijkheid te geven mee te kunnen, ook degenen die geen auto hebben, vragen we alle deelnemers Danny, tel. 0478/33 24 27 te verwittigen uiterlijk 19 augustus.

Bonte vliegenvanger

Zondag 22 augustus om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Verdere info: zie zaterdag 3 juli

Zondag 29 augustus om 9 u in Hoboken of 10 u in Dendermonde

Familiale fietstocht in het prachtige Dender- en Scheldeland

Organisatie: André van Langenhove en Paul Van den Broecke

Speciaal bericht voor zij die kunnen genieten van een aangename fietstocht.

Dit jaar richt Natuurpunt Hobokense Polder weer een familiale fietstocht in van +/- 48 km.

Waar gaan we fietsen?

- We vertrekken aan de Bruinkaai in Dendermonde
- We fietsen door de mooie streek van Dender en Schelde. Het reliëf is er dus vrij vlak. Het landschap is voornamelijk open en bestaat uit soortenrijke weilanden, soms afgeboord door rijen knotwilgen. De kans is groot dat we verschillende water- en weidevogels zullen zien. Maar we zullen ook door verkoelende bossen fietsen. Kortom, het wordt een heel gevarieerde fietstocht.

Wat breng je mee?

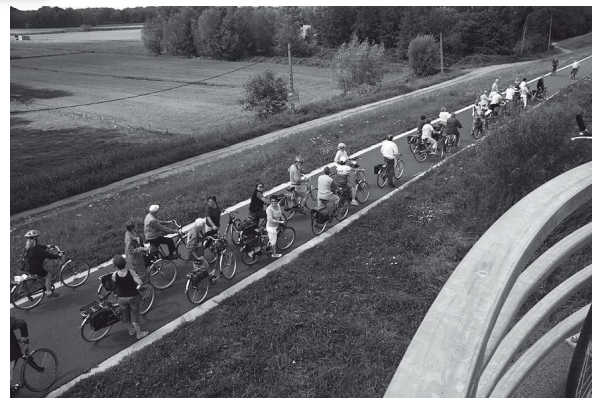
- Een picknick voor het middageten (aan het Donkmeer)

- Eén fiets per persoon
- Regenjas (die we hopelijk niet gaan nodig hebben)
- Een brok gezonde humor en de nodige babbels voor onderweg

Voor het transport naar Dendermonde vragen we aan wie kan om zijn fietsdrager voor de auto te gebruiken. Voor wie over geen fietsdrager beschikt, kunnen wij voor fietstransport zorgen. Dit is wel beperkt tot een aantal fietsen!

Waar samenkomen?

- Met diegenen die zelf een fietsdrager hebben, spreken we af om 10 u aan de Bruinkaai in Dendermonde.
- Wie fietsvervoer nodig heeft, dient ten laatste zijn fiets(en) af te leveren om 9 u aan het station Hoboken Polder (kruising Berkenrodelei en de spoorweg)

Hoe geraken we in Dendermonde?

- Via de Schroeiweg naar Emiel Vloorsstraat
- Neem de afslag richting Brugge/ Gent
- Weg vervolgen naar A14/E17 (borden naar Gent/Sint-Niklaas)
- Neem afslag 14-15-Sint-Niklaas richting N41/Dendermonde/Hulst/ N16/Temse
- Houd links aan bij de splitsing en volg de borden naar Dendermonde/N41
- Sla rechtsaf bij Mechelsesteenweg/N17
- Weg vervolgen naar Noordlaan/ N406/N416
- Na de brug rechtsaf de parking

Bruinkaai op. Hier is de start van de fietsroute.

We fietsen aan een tempo dat iedereen (getraind of boodschappenfietser) gemakkelijk aankan.

Om alles in goede banen te leiden vragen we je **om in te schrijven** voor deze activiteit. Liefst via de website. Klik op: <http://wijvandepolder.be/goudklompjes/documents/fietstocht/programmas/fietsen.php> of telefonisch aan André of Paul: tel. André: 03/288 00 81 of tel. Paul: 03/828 63 38 Wij verwachten je!

Weidevogel: grutto
Foto: Luk Smets

Zaterdag 4 september om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Verdere info: zie zaterdag 3 juli

Zondag 5 september 2010 om 8 u

Bezoek aan De Kuifeend en de Grote Kreek

Gids: Ludo Benoy

Leiding: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27

Op deze halve dagexcursie gaan we opnieuw een parel van een natuurgebied in het midden van onze drukke Antwerpse haven verkennen.

De conservator Ludo Benoy gaat ons op sleeptouw nemen door het prachtige gebied "De Kuifeend". Hier is ook al vele jaren een ringstation gelegen en de kans op leuke waarnemingen blijft dan ook meestal niet uit.

Ook het nabijgelegen gebied "De Grote Kreek" heeft leuke verrassingen. De komst van bijzondere vogels is mee het gevolg van de maatregelen die Natuurpunt in de Grote Kreek heeft genomen. Tot voor kort bestond het grootste deel van het gebied uit monotone, intensief bewerkte akkers. Voor Natuurpunt is het herstel van deze historische poldergraslanden dan ook prioritair. In het najaar werden de akkers gedeeltelijk ingezaaid met Italiaans raaigras, vervolgens werden de ontwateringslootjes gedempt. Dat leverde meteen het nodige resultaat. Allerlei eenden en steltlopers kwamen op de nieuwe

situatie af. De poldergraslanden willen opnieuw laten begrazen door runderen van een lokale landbouwer. Bekende rietvogels zoals kleine karekiet, rietgors, blauwborst en rietzanger voeren de hoge noot. Maar de Grote Kreek is ook een favoriet gebied voor onopvallende, schuwere soorten zoals de waterral. Eveneens een graag geziene gast is de zeer zeldzame en sterk bedreigde roerdomp, een reigersoort van moerassen en rietvelden.

Praktisch: afspraak om 8 u op de Kioskplaats (parking)
Kostendelend samenrijden aan 0,05 eurocent/km. Einde in Hoboken omstreeks 13 u
Meebrengen: verrekijker, eventueel een kleine knabbel en een drankje, stevige wandelschoenen

Voorinschrijven verplicht. Om iedereen de mogelijkheid te geven mee te kunnen, ook degenen die geen auto hebben, vragen we alle deelnemers Danny, tel. 0478/33 24 27 te verwittigen uiterlijk 3 september

Rietzanger

Blauwborst - Foto: Walter De Weger

Zondag 12 september tussen 10 u en 17.30 u

Open Monumentendag in de Hobokense Polder: Thema: Water

Organisatie: de voltallige bestuursploeg én vele vrijwillige medewerkers!

Jaarlijks is het iedere tweede zondag van september Open Monumentendag in heel Vlaanderen (OMD).

Open Monumentdag Vlaanderen is een evenement dat de bezoekers in zoveel mogelijk steden en gemeenten laat kennismaken met het bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Doel is het brede publiek en de overheden op de diverse niveaus bewust te maken van de rol en betekenis van het erfgoed, dat bewustzijn te versterken en zo de solidariteit rond erfgoedzorg te vergroten.

Dit jaar is het thema "De vier elementen: water, aarde, vuur en lucht". In Hoboken heeft het district gekozen om vooral het thema **WATER** te belichten.

En ze deden daarvoor beroep op Natuurpunt Hobokense Polder en ons mooie gebied: de Polder. Natuurlijk gaan we graag op die vraag in en tonen we die dag ons natuurgebied aan een hopelijk ruime schare wandelaars. We hebben met ondersteuning van het district en de Cultuurraad van Hoboken een boeiend programma uitgewerkt.

Programma:

- Om 10 u en 14 u: 2 uur durende wandelingen met onze natuurgidsen Jeannine Nielandt, Leentje Toussaint, Marc Van Ruymbeke en Luk Smets (ca 6 km)
- Tussen 13.30 uur en 16 u: vrij vertrek voor een wandeling alleen of in gezinsverband (ca 3 km). Onderweg op meerdere plaatsen boeiende thema-informatie door onze natuurgidsen. Zo zal Luc Van Schoor aan de kijkhut met telescopen aanwezig zijn om de aanwezige watervogels te observeren. Wim Mertens zal met de pas-

santen waterproeven doen. Resi Pansaerts zal een kindvriendelijke wateropdracht begeleiden. En Vera Caremans vertelt iets meer over de geschiedenis van de Polder.

- Tussen 13.30 u en 16 u: vrij vertrek voor een kindvriendelijke doetocht (ca 3 km)
- Doorlopend tussen 12 u en 17.30 u: Expo over de Hobokense Polder en een natuurcafé met de lekkere Hobokense bieren: Nello en Patrasche, Wereldwinkelwijnen, –sappen en –hapjes, o.l.v. Danny en Ria

Het district plaatst tenten op het "weiland" halverwege de Scheldelei, tegenover de Leigrachtlaan = aan rolstoelpad. Hier zal de expo en het natuurcafé een plaats vinden. Ook alle wandelingen (gegids- te en vrije) vertrekken op dit punt.

HULP gevraagd!

Wie kan zich zondag 12 september vrijmaken om allerhande taken te helpen vervullen?

We hebben mensen nodig voor de expo, voor het natuurcafé, voor de inrichting van de landschapsposten,

voor de afbraak, ...

Laat het weten aan Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be met opgave van "werkuren" en voorkeuertaak.

Keuze uit: 10 u tot 13 u - 13 u tot 16 u - 15 u tot 18 u.

Woensdag 15 september om 20 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zaterdag 18 september vanaf 7 u

Trekvogeltellingen op de Scheldedijk aan Hobokense Polder

Gids: Luc van Schoor

Info: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Al het vijfde jaar op rij zal Luc Van Schoor in september en oktober zowat elke ochtend op de Scheldedijk te vinden zijn. De resultaten van zijn dagelijkse trektellingen zorgen voor heel belangrijke informatie.

Vandaag gaan we eens kijken welke en hoeveel vogels er langs de Schelde naar het zuiden trekken op zoek naar beter weer, maar vooral naar voedsel. Uit ervaring weten we dat bij geschikte weersomstandigheden vele honderden vogels van verschillende pluimage passeren, een spectaculaire ervaring.

Om een idee te krijgen van de resultaten van vorig najaar en de lentrektellingen van dit voorjaar, kan je een kijkje gaan nemen op de website www.trektellen.nl (klik op België en zoek bij de locaties Hobokense Polder).

Bij 'goede trek' blijven we heel de tijd op de Scheldedijk of in de Graspolder op dezelfde plek staan.

Bij 'mindere trek' gaan we al wandelend zoeken naar de trekvogels die

even in de Hobokense Polder vertoeven.

Je kan natuurlijk ook deelnemen aan de andere trektellingen in september en oktober.

Praktisch: We spreken af om 7 u aan station Hoboken Polder, zodat we tegen zonsopgang paraat staan aan de Schelde.

Je mag altijd later komen maar dan moet je ons wel even zoeken (op Scheldedijk of langs wandelpad door het begrazingsgebied).

Meebrengen: verrekijker, (zeer) warme kledij ook als het niet zo koud lijkt. Als de weersomstandigheden meezitten, gaan we lange tijd (minstens 2,5 u) stil staan, dan krijg je zelfs koude voeten bij 10°C! Eventueel een thermos met warme drank en een kleine knabbel. Einde aan station omstreeks 11 u.

*Is dat daar geen "kleinste jager"? Nee! Ja! Nee ...
Maar ja, ik ben er zeker van ... !!!*

Foto: Luk Smets

Zondag 19 september om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 – jonckheeredesmedt@gmail.com of

Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Verdere info: zie zaterdag 3 juli

Zondag 19 september om 14 u

Wandeling in de Hobokense Polder

Thema: Bijna herfst in de Hobokense Polder

Gidsen: Jeannine Nielandt en Gilbert van Ael

Info: Annie Vandeweyer-Van Zwieten, 03/828 37 60

Hoe bereidt de natuur zich voor op de komende winterperiode? Wat is de taak van organismen zoals paddestoelen in het ecologische gebeuren van die prachtige samenhang binnen de natuur?

Vragen waarop we een antwoord willen vinden tijdens deze vroege herfstwandeling.

Praktisch:

Afspraak aan station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei om 14 u. Einde omstreeks 17 u.

Meebrengen: stevige wandelschoenen en verrekijker.

Foto: Walter Decoene

Donderdag 23 september om 19.30 u

Cursus Natuurfotografie

Lesgever: Marc Bruyndoncx

Theorieles. Snel inschrijven is de boodschap!
Verdere info over deze tweedelige cursus. Zie op deze bladzijde.

Zaterdag 25 september om 9 u

Cursus Natuurfotografie

Lesgever: Marc Bruyndoncx

Praktijkuitstap in de Hobokense Polder

Zaterdag 2 oktober om 10 u

Trefdag wordt Natuur.dag

Info: Luk Smets, 03/289 73 66

Zin om deel te nemen aan de jaarlijkse ontmoetingsdag van Natuurpunt? Op dit moment is de locatie nog niet gekend. Maar het scenario van de Natuur.dag is in grote lijnen gekend.

Na het welkom met koffie, thee, koek, wordt er officieel gestart omstreeks 10 u met de vergaderingen. Tijdens de middag is er meestal een interessante infomarkt.

De namiddag is gewijd aan een aantal workshops. De dag wordt afgesloten met een receptie. Er is een boeiend nevenprogramma voorzien voor partner en kinderen.

Cursus "Natuurfotografie"

Lesgever: Marc Bruyndoncx

Een organisatie van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Hobokense Polder.

Sinds er meer betaalbare digitale toestellen op de markt zijn, zijn er ook meer natuurliefhebbers die, wat ze waarnemen in de natuur, willen vereeuwigen. In deze tweedelige cursus zal je je fototoestel beter leren gebruiken bij het nemen van natuurfoto's. Je zal meer vernemen over o.a. beeldcompositie, kleuren, belichting, scherpstelling, ... Een goede foto maken is immers heel wat anders dan op een knopje drukken. Daarvoor moet je niet alleen het juiste voorwerp of de juiste situatie voor de lens hebben. Je moet ook inzicht hebben in enkele technische aspecten rond digitaal fotograferen. Zo maak je de leukste foto's! Voor de theorie- en de praktijkes hebben we Marc Bruyndoncx bereid gevonden om ons wegwijs te maken in de boeiende wereld van de natuurfotografie. Marc is lid van de Aartselaarse fotoclub FODIAC en

van FFFS (Fauna Flora Fotoclub Schoten).

Concreet:

Theorie: **donderdag 23 september** van 19.30 u tot 22.30 u in lokaal Fodiac, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar. Het lokaal bevindt zich aan de achterzijde van het Parochiaal Centrum.

Praktijk: **zaterdag 25 september** van 9 u tot 12 u in de Hobokense Polder: afspraak aan station Hoboken Polder, Berkenrodelei Hoboken
Meebrengen: theorie en praktijk: digitaal fototoestel, bij praktijk: ook stevige wandelschoenen of laarzen en lange broek die vuil mag worden.

Inschrijven verplicht bij Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be.

Foto: Wim Dekelver

Er kunnen slechts 15 personen deelnemen. Dus wil je er bij zijn, schrijf snel in!

De deelnameprijs bedraagt voor **leden van Natuurpunt: 12 euro**. Niet-leden betalen 16 euro. Het juiste bedrag met vermelding van naam en tel.nr. en of mail dient gestort te worden op rekeningnr 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar.

Overlijden van onze natuurgids Michel Van Megroot

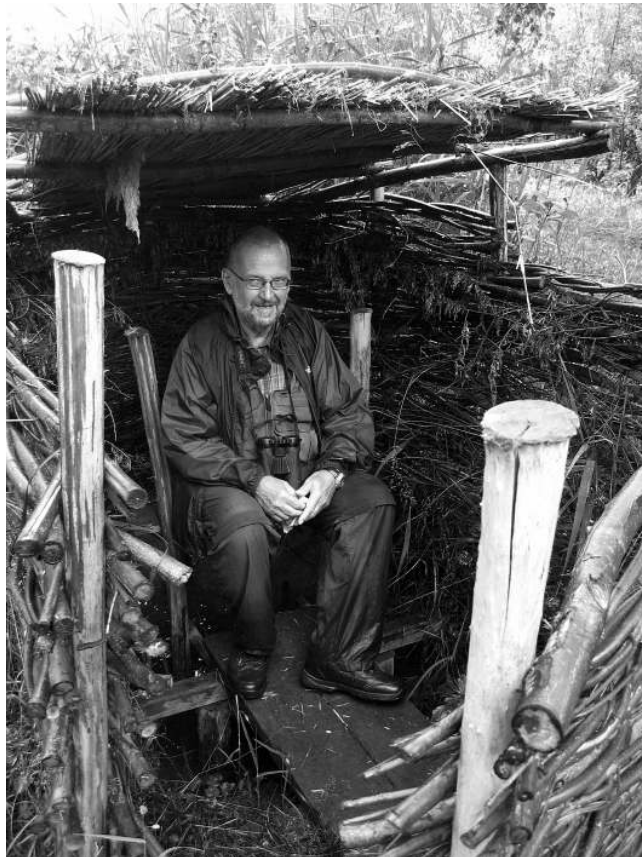
Met spijt delen wij mee dat onze medewerker Michel Van Megroot op donderdag 6 mei 2010 is overleden. Het nieuws trof ons sterk.

Michel was steeds een zeer gedreven natuurgids, waar Natuurpunt Hobokense Polder en andere natuurverenigingen steeds beroep op konden doen. Michel gidste eerst samen met zijn vrouw Renée "Nenneke" Vrints, die echter enkele jaren geleden aan kanker is overleden.

Nu heeft ook hij de korte maar hevige strijd met deze ziekte verloren.

In zijn leven en bovenal in zijn laatste weken vond hij enorm veel kracht en steun in het Boeddhisme. Het afscheid verliep volgens een boedhistisch ritueel met open kist.

Michel was ook zeer actief in de Schorrenwerkgroep. Via onze website word je naar de site van die vereniging geleid, waarop je condoléances kan lezen en een mooie fotoreeks over Michel vindt. Michel komt ook mooi in beeld in onze actiefilm "Gene brol op de Petrol"

Michel in de Biesbosch: juni 2009
Foto: Chris Verwaest

*Ik heb mijn geliefden
hier op aarde "tot later" gezegd,
om mijn geliefden aan
de overkant weer te zien*

Film over onze actie voor behoud van groen op Petroleum Zuid

Gene brol op de Petrol

**Petroleum Zuid:
meer natuur
en sport!**

**Protestactie tegen
grote uitbreiding
van industrie**

petrol@hobokensepolder.be
www.hobokensepolder.be

In 2009 keurde de Vlaamse regering de 'afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen' goed, een nieuw Gewestelijk Ruimtelijk UitvoeringsPlan. Door dit plan krijgt geheel Petroleum Zuid de bestemming bedrijventerrein, uitgezonderd tien hectare waarop het nieuwe Antwerpse voetbalstadion gepland is.

In de film maken we kennis met de groene open ruimte die er momenteel nog ligt. Welke zijn de mogelijkheden om binnen dit nieuwe uitvoeringsplan toch een groene verbinding te behouden tussen het natuurgebied Hobokense Polder en groengebieden aan de ring rond Antwerpen? Gaat dit nieuwe bedrijventerrein en deze verbinding met de Hobokense Polder de biodiversiteit van deze stedelijke omgeving al of niet ten goede komen?

De film werd gedraaid op onze actiedag vorig jaar februari en kwam tot stand dank zij de medewerking van: Frans Thys, Luk Smets, Wim Mertens & Marc Jacobs. Commentaarstem: Ria Thys. Duurtijd: 9 min

Je kan de film bekijken via onze website. Hij is ook verkrijgbaar in hoge kwaliteit op DVD. Prijs 4 euro + 1,5 euro verzendingskosten. Te bestellen bij Luk Smets, 03 289 73 66 - luk.smets@telenet.be

Luk Smets

De kikker van 1000 dollar ! Ingrid Goovaerts

Reeds een aantal jaren zakken mijn broer, Dirk en zijn gezin af naar de Hobokense Polder om een avondje padden en kikkers te rapen. Al geruime tijd is diezelfde broer werkzaam bij Johnson Controls, een bedrijf dat zich toespitst op koelingsystemen. Beide bezigheden hebben weinig met elkaar gemeen ware het niet dat er zoiets bestaat als het 'Blue Sky Involve'. Het blijkt een programma te zijn dat werknemers aanmoedigt om vrijwilligersgroepen te vormen die samenwerken met plaatselijke organisaties ter ondersteuning van projecten. De bedoeling is een bijdrage te leveren aan de zorg voor het milieu of de ontwikkeling van leiderschap.

Dirk zag de link, legde de nodige contacten, diende een aanvraag in en kon op stap met collega's en gezin, met emmer en zaklamp. Een eerste poging viel in het water: het bleek te droog...

Tijdens de tweede poging stuitte ze op welgeteld 1 bruine kikker. Het diertje werd met veel gejuich onthaald, langs alle kanten gefotografeerd, gekoesterd en bemind maar gelukkig ook nog tijdig en veilig overgezet!

Thomas Goovaerts met de "gouden kikker"
Foto: Dirk Goovaerts

Toen bleek dat het initiatief werd goedgekeurd, verscheen volgend tekstje bij Johnson Controls: *'About the same time every year, when temperatures begin to rise, toads awaken from their winter slumber and try to make their way across a busy highway to a nearby*

lake. Blue Sky Involve volunteers wanted to do what they could to help the toads make the trek safely and ensure that the toads natural tendencies would not be impeded by human encroachment – giving the toads a "helping hand" and themselves an evening in the fresh air and moonlight.'

Mocht je op een van je volgende tochten doorheen de Polder een gouden kikker ontdekken, dan zou het wel eens die van het Blue Sky Involve kunnen zijn... Het opzet leverde Natuurpunt Hobokense Polder immers een cheque op van 1000 dollar. Bedankt broertje!!

Het bestuur van Natuurpunt Hobokense Polder dankt Dirk Goovaerts en zijn firma Johnson Controls voor de mooie ondersteuning. We zullen de gelden zeker nuttig gebruiken bij onze natuurwerking.

Groene pluim voor onze conservator Wim Mertens

Zondag 25 april 2010, op de Dag van de Aarde, reikten Groen! Hoboken en Antwerpen de Groene Pluim uit aan een zeer verdienstelijke inwoner van de stad. De eer viel te beurt aan Wim Mertens.

Wim is bioloog en al vele jaren conservator van de Hobokense Polder, het grootste Antwerpse natuurgebied en beheerd door Natuurpunt. In een toespraak preees Hugo Van Dienderen Wim om zijn kennis en vasthoudendheid. Het conservatorschap is dan wel een vrijwilligerstaak, maar de huidige eisen van beheerplannen en vrijwilligersmanagement vergen een terdege opleiding en professionele aanpak. Onder leiding van Wim wordt hard gewerkt aan het verhogen van de biodiversiteit in dit prachtige natuurgebied.

De prijs werd overhandigd door de Kempense volksvertegenwoordiger Dirk Peeters, die wees op het belang

van zulke natuurgebieden in een stedelijke omgeving.

Wim Mertens, Titia Van den Engel, Dirk Peeters
Foto: Luk Smets

Resultaten van de watervogeltellingen 2009 - 2010

André Van Langenhove

Hobokense Polder ANTWERPEN			Waarnemer: André Van Langenhove			
Datum	17/10/09	16/11/09	12/12/09	16/1/10	13/2/10	13/3/10
Dodaars						3
Aalscholver		4	2			
Blauwe Reiger	2		2			1
Canadese Gans		15		1		16
Nijlgans	2	3	2			3
Bergeend		2	2			8
Mandarijneend					2	
Smient						2
Krakeend	12	9	4			16
Wintertaling	15	3	2			12
Wilde Eend	9	7	11		22	24
Soepeend			3		3	3
Pijlstaart						2
Slobeend						5
Tafeleend						28
Kuifeend						15
Waterral	1					
Waterhoen	6	4	9		11	9
Meerkoet		5	6			11
Watersnip						1
Witgat	6	3				
Kokmeeuw	43	69	30		34	54
Stormmeeuw		1				
Zilvermeeuw	6	4	4			3

Gedurende het winterhalfjaar telde André Van Langenhove weer heel trouw maandelijks de watervogels op de Schelde en op de waterpartijen van de Hobokense Polder. We stellen vast dat de aantallen elk

jaar kleiner worden. Iets minder prettig voor de waarnemer(s), maar mogelijk een positief gegeven omdat de watervogels blijkbaar afzakken naar de bijrivieren, waar meer organisch voedsel te vinden is. Hopelijk krijgen

we binnenkort een verschuiving door de verbeterde waterkwaliteit en het verhoogde visbestand. Dat zou op termijn wel eens andere visetende vogels kunnen opleveren. Bedankt, André, voor je inzet!

Jong leven dient zich aan in de Hobokense Polder

Zo schreven we in het aprilnummer van Polder.blad

Intussen zijn we 3 maanden verder en op het moment van het ter perse gaan, wachten we nog op de geboorte van een tweede kalfje.

MAAR we kunnen u echter met fierheid de geboorte aankondigen van een schattige dochter voor onze Gallowaykoe Mie. Ze luistert naar de naam

FLORA

Op vrijdag 30 april - de verjaardag van onze conservator Wim - is zij geboren.

André Van Langenhove was de dagen voor en na de geboorte niet uit de Polder weg te slaan. Het moment van de geboorte heeft hij toch gemist, maar zijn vrouwke kon als eerste het heuglijke nieuws melden. En André haastte zich naar de Polder...

Daags nadien dartelde Flora al lustig rond, alhoewel ze die eerste dagen toch dicht bij mama Mie te zien was.

Intussen heeft zij haar plaatsje gevonden binnen de kudde.

En peter André en meter Ria zijn geweldig trots op hun oogappel!

Flora, gefotografeerd door André Van Langenhove

**Welkom op onze "875 suikerbonen"wandeling
op zondag 18 juli
Iedereen krijgt suikerbonen!
Meer info in onze kalender.**

Niet alleen in de Polder, maar ook op de rand van de Polder, werd nieuw leven geboren.

Onze voorzitter Danny en zijn vrouwke Ann zijn intussen al 8 maanden de trotse ouders van een flinke zoon

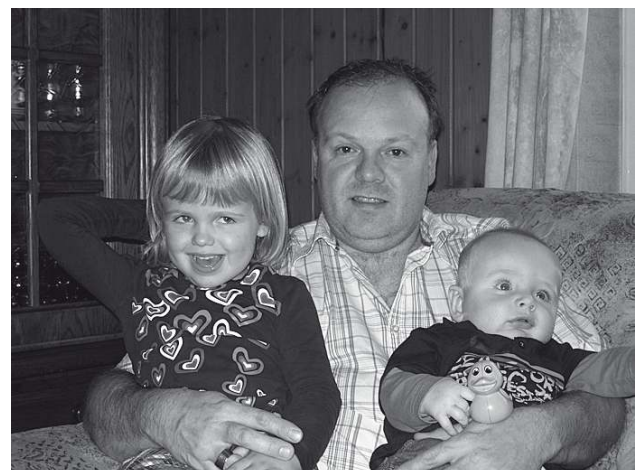
YARO

Grote zus Ilona koestert haar broertje als een echt moedertje. We zagen Danny en Ann al meermaals met hun beide schatten in de Polder.

Goed zo, Danny, maak van je kids maar goei natuurvriendjes.

Danny met Ilona en Yaro
Foto's: Ann Desmedt

Kom jij de Goudklompjes ondersteunen?

Wie wil het prachtige natuurgebied mee helpen onderhouden?

Heb je enkele woensdagen tijd ?

Kom dan een handje toesteken bij de Goudklompjes.

Bij ons komen toevallige vrijwilligers, scholen, ... helpen.

Voel je het al kriebelen ? Goed zo, lees dan verder !

De Goudklompjes zoeken dynamische vrijwillige medewerkers die bereid zijn om:

- te werken in de prachtige natuur van de Hobokense Polder
- te werken met een groep vrienden van alle leeftijden, maar jong van hart
- te werken samen met mannen en vrouwen, die ook hun mannetje kunnen staan
- te werken in een sfeer van "als het niet af is vandaag, doen we volgende keer verder"

De Goudklompjes werken elke woensdag vanaf 9.30 u tot ongeveer 14 u.

De werkzaamheden omvatten:

- maaien en onderhouden van wandelpaden
- maaien van ruimtes voor de fauna en flora
- onderhouden van grachten

Hiervoor beschikken we over het nodige materiaal zoals maaibalk, bosmaaiers, boomzagen, elektriciteitsgroep, ...

Dus ik weet dat je nu contact gaat opnemen met

- Gilbert Van de Velde, tel 03 825 12 75 - vandevaldegilbert@skynet.be
- André Van Langenhove, tel 0486 82 68 22 - andre.van.langenhove@base.be
- Via <http://wijvandepolder.be/goudklompjes.php>

Alle Goudklompjes op een rijtje

Een welgemeend dankjewel aan de kinderen van SIBLO !

Al drie jaar komen schoolkinderen van SIBLO De Wegwijzer onze Goudklompjes op geregelde basis helpen met het natuurbeheer.

Roger Desmedt en de Goudklompjes opperden het idee om de kinderen en hun begeleiders eens uitgebreid te bedanken voor hun mooie inzet voor de natuur.

Deze vraag viel niet in dovemansoren bij het bestuur.

Foto's: Paul Van den Broecke

Op woensdag 26 mei trokken Roger, André, Paul, Anke, Michel en Luk naar het schoolfeest en verrasten de ca 40 kinderen met een diploma, een geschenktasje met daarin een loupepotje, een fruitsap en een snoepreep. De begeleiders kregen een fles wijn en een dikke zoen. Onze Goudklompjes hadden ook snoeihout mee, waarmee de kinderen in hun school hutten en kampen kunnen bouwen. Ook aan onze Goudklompjes, dank je wel!

Behaag Natuurlijk 2010

Boeiende zomer- en najaarsactiviteiten in Antwerpen!

In het najaar (september-oktober) kan u weer inheems plantgoed bestellen aan zeer democratische prijzen.

De afhaaldag voor het plantgoed is voorzien op zaterdag 27 november.

In grote lijnen is het aanbod gelijklopend aan de vorige jaren, maar we kunnen u meedelen dat we dit jaar speciaal gedacht hebben aan mensen met kleinere (stads)tuinen.

Zo zal er vanaf dit jaar een "**sneukelbosje**" in het aanbod zitten: 10 planten die voor de mens eetbare bessen dragen. En het vroegere **vogelbosje** is teruggebracht op 5 planten. Nieuw is ook de **taxushaag** met 10 planten. De **hop**, de **kamperfoelie** en de **bosrank**, heel mooi als gevelaankleding, blijven ook nu in het gamma. Twee "bomen van het jaar", nl. de **winterlinde** en de **mispel**, zijn eveneens geschikt voor stadstuinen.

Wenst u meer info over het aanbod en de prijzen van het plantgoed, surf dan even naar:

www.natuur.be/behag

In Antwerpen en zijn districten wordt elk jaar een "soort van het jaar" bepaald. In 2010 is dat "de boom".

In het kader van het bomenjaar worden allerlei activiteiten georganiseerd.

Zo zijn er bomenwandelingen, maar ook voordrachten en workshops.

We halen er enkele uit:

- Bomen: mythe, mysterie en magie. Wandeling in Park Den Brandt op 11 september en 24 oktober
- In de ban van de boom. Een bomenwandeling door het centrum van de stad op 4 en 25 juli, 5 en 19 augustus.

- Workshop: De heilzame kracht van vruchten op 16 oktober. Prijs: 5 euro
- Voordracht: Een boom in een stadstuin op 12 oktober.

Voor al deze activiteiten dient er ingeschreven te worden via het E-loket op www.antwerpen.be of ecohuis@stad.antwerpen.be of tel. 03/217 08 11

Mispel

Vogeltrektellingen Hobokense Polder september - oktober 2010

Luc Van Schoor

De voorbije jaren leverden de vogeltrektellingen van Luc Van Schoor en co langs de Schelde in Hoboken een reeks mooie waarnemingen op van voornamelijk zangvogels, maar ook van roofvogels, ganzen en watervogels.

De telgegevens zijn terug te vinden op www.trektellen.nl. Zoek onder België op plaats Hobokense Polder.

Ook dit najaar roept Luc alle vogelliefhebbers op om mee te doen aan deze trektellingen.

Je hoeft zeker geen kenner te zijn om je steentje bij te dragen. Met een stel goede ogen, die verre vogelbewegingen ontwaren, de nodige interesse en wat geduld kom je al een heel eind vooruit.

Luc spreidt de waarnemingen over meer dan zes weken, de periode waarop de meeste dagtrekkers naar zuidelijker oorden vliegen.

Er wordt geteld tussen zaterdag 18 september tot zondag 31 oktober.

Er zijn goede en slechte trekdagen naargelang het weer en tijdstip, maar ook van vogelsoort tot vogelsoort.

Alle trektellingen gebeuren van op de verharde Scheldedijk langs de Hobokense Polder, te bereiken via de Polder zelf of met de auto vanaf de Benzineweg.

In principe beginnen de vogeltellingen bij dageraad vanaf 7 u en duren tot 12 u. Bij ongunstig weer, mist, regen of storm, gaan ze niet door. Meebrengen: warme kleding met een wind- en waterdicht jasje, een plooiestoeltje en een drankje + tussendoortje kunnen nuttig zijn. En natuurlijk vergeet je kijker en eventu-

Luc actief op de Scheldedijk
Foto: Luk Smets

eel telescoop niet!

Zin om mee te doen, één of meerdere keren? Bel dan, om je te melden of voor verdere inlichtingen liefst 's avonds voor 22 u naar Luc Van Schoor 0494/33 63 09 of mail luc.vanschoor@scarlet.be
Graag tot kijk op de Scheldedijk.

Resultaten van onze paddenoverzetactie 2010

Danny Jonckheere

Jullie weten natuurlijk allemaal al dat we ieder jaar weer een paddenoverzetactie doen aan onze Polder.

Dit jaar is alles zeer laat op gang gekomen, het gure winterweer heeft daar voor gezorgd.

De start is gezet op 25 februari met een eerste padje dat werd gevonden door Nancy. Dan de dagen nadien waren er een paar gewone padden en enkele kleine watersalamanders gevonden, dit door verschillende mensen.

Dan krijgen we weer een kleine winterprik met temperaturen zelfs weer onder nul. En valt alles terug stil, dit voor wel 14 dagen.

Vanaf 14 maart begon alles terug een beetje warmer te worden en zagen we dit ook aan het trekgedrag van de dieren. Het maakte niet veel

meer uit. Ze moesten vertrekken, koud weer of niet. Met een topdag op 19 maart van 77 geredde dieren, zowel gewone padden als bruine kikkers en verschillende kleine watersalamanders. Op deze dag hadden we maar 4 dode exemplaren gevonden. Dan de dagen nadien veel minder trek; op 20 maart nog maar 22 dieren gevonden en 6 dode exemplaren. Dit gaat zo verder tot einde maart en op 26 maart vangen we ons laatste gewone padje. In totaal hebben we dit jaar 139 dieren overgezet.

Levend overgezet:
Gewone pad (100)
Bruine kikker (25)
Groene kikker (1)
Alpenwatersalamander (4)
Kleine watersalamander (9)

En er werden spijtig toch nog 46 dieren dood terug gevonden.
Gewone pad (39)
Bruine kikker (1)
Kleine watersalamander (6)

Foto: Guido Mols

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Levend	453	488	122	443	145	125	150	191	242	124	193	245	286	534	358	166	275	139
Dood	81	108	46	53	23	14	34	33	85	44	69	63	85	98	58	80	85	46

Waarnemingen in de regio

1 maart - 31 mei 2010

Wim Mertens

De lente zit al al weer op. Qua weer was het niet echt fantastisch, zeker in mei was het aan de koude kant.

Qua waarnemingen werden in onze afdeling daarentegen records gebroken. Tussen 1 maart en 1 juni kwamen maar liefst 4.475 individuele waarnemingen terecht op waarnemingen.be, ingevoerd door 43 waarnemers. De top drie van de waarnemers bestaat uit Leo Janssen (1867 waarnemingen), Alberto Durinck (565) en Danny Jonckheere (411). In totaal werden 845 soorten waargenomen, waarvan 205 nachtvlinders (inclusief de zogenaamde micro's, de kleine motjes), 185 plantensoorten en 120 vogelsoorten. Ongeveer twee derde van de waarnemingen zijn afkomstig uit de Hobokense Polder, één derde van andere plaatsen binnen onze afdeling, o.a. de biotuin van de Universiteit Antwerpen en het daarop aansluitende parkcomplex (Middelheim, Vogelzang, Den Brandt), Fort 8 en omgeving en Petroleum Zuid.

Verder in Polder.blad geeft Luk Smets een overzicht met grafieken van alle waarnemingen tot nu toe in onze regio.

Het spreekt voor zich dat in dit artikel niet alle waargenomen soorten kunnen worden besproken. Ik maak selectie op basis van zeldzaamheid en persoonlijke voorkeur. Alle andere waarnemingen kan je zelf opzoeken op waarnemingen.be.

Systematische **nachtvlinderwaarnemingen** met onder andere lichtvallen werden uitgevoerd in de Hobokense Polder (LJ) en in de parken (vooral de biotuin aan de Groenenborgercampus van de universiteit) door (SB, WDR, KW). In totaal werden tussen 1 maart en 1 juni 205 soorten waargenomen, waarvan 167 in de Hobokense Polder en 86 in de parken. Daar zijn ondertussen ongetwijfeld al vele soorten bijgekomen, aangezien deze mensen ook nu nog intensief waarnemingen verzamelen. Persoonlijk ken ik weinig van

nachtvlinders. Maar met de recent verschenen en erg mooie veldgids (1) kan zelfs ik de weinige soorten die ik vind, op naam brengen. De micro's worden in deze veldgids niet behandeld en blijven vooral nog voer voor specialisten. Bovendien hebben alle soorten, ook de micro's, recent mooie Nederlandse namen gekregen, zoals deze vier zeldzame soorten die in de Hobokense Polder werden waargenomen: **rietluipaard, scherp distelknoopvlekje, vale duinrietboorder en zwarte haakbladroller.** De rietluipaard is een grote, mooi witgestippelde nachtvlinder, waarvan de rupsen leven in rietstengels. Deze soort is vooral gekend uit de Kempen, maar werd enkele jaren geleden door Leo ook op Blokkersdijk waargenomen. De andere zijn microotjes.

Naast zijn nachtelijke activiteiten ontplooit Leo ook regelmatig zijn insectennet overdag. Ook dit leverde een indrukwekkende lijst van **ongewervelden** op: 63 kevers, 45 bijen, wespen en mieren, 40 vliegen en muggen, 38 wantsen en cicaden, 7 sprinkhanen, 9 insecten van andere groepen en daarnaast nog eens 56 andere ongewervelden, voornamelijk spinnen. Hieronder ook enkele zeldzaamheden met exotische namen: **bokserwaterzweefvlieg, rood visgraatje en rietmarpissa**, beide spinnen. Ook van elders in de afdeling worden insectenwaarnemingen ingevoerd (o.a. JP, LSc, SB, WDR, KW)

Over **dagvlinders en libellen** kunnen al wat meer mensen meepraten. **Atalanta, dagpauwoog, gehakkeld aurelia, klein koolwitje, boom-**

blauwtje, Icarusblauwtje, bont zandoogje en oranjetipje werden regelmatig waargenomen dit voorjaar (KDK, JP, LJ, LV, ML, RP, TV, WM). Het oranjetipje zet zijn opmars

Rietluipaard
Foto: Leo Janssen

duidelijk verder, tien jaar geleden was deze soort nog erg zeldzaam in de Polder. Ook het **hooibeestje** werd regelmatig waargenomen (LJ, TV, WM). Het **groot koolwitje** werd minder vaak gezien, dit is dan ook een soort die je beter in moestuinen zoekt (DJ, LJ, TV). Het **landkaartje** werd maar twee keer waargenomen (LJ, TV). Nog zeldzamer was de **citroenvlinder** (LJ), waarvan ook de waardplant (spokehout) in de Hobokense Polder zeldzaam is en het bruin blauwtje (ML), omdat die eind mei pas aan zijn vliegseizoen begon. De **koninginnepage** werd één keer waargenomen in de biotuin (JE). In totaal werden 5 libellensoorten waargenomen. **Azuurwaterjuffer,**

lantaarntje, vuurjuffer en platbuik zijn zeer algemene soorten. De **bruine winterjuffer** is dat minder. Deze aan dichte oeverbegroeiing gebonden soort stond vroeger op de rode lijst (lijst met bedreigde soorten) maar wordt tegenwoordig regelmatig en verspreid over Vlaanderen gezien.

In de Hobokense Polder doen we dit jaar en hopelijk ook de volgende jaren een gerichte inspanning om een **aantal soorten te monitoren**. Enkele gecoördineerde tochten (AVL, BM, DJ, LS, LVS, ML, WM) en vele losse waarnemingen van **broedvogels** laten ons voor een aantal soorten toe een redelijk betrouwbare schatting te maken van het aantal territoria (of aanwezige broedkoppels). Bovendien werd ook Petroleum Zuid regelmatig bezocht (AD) en zijn ook daar schattingen mogelijk.

Aantal territoria van enkele onderzochte broedvogelsoorten:

	Hobokense Polder	Petroleum-zuid
Dodaars	9	
Blauwborst	9	3
Rietgors	3	
Waterral	8	1
Sprinkhaanzanger	1	1
Fitis	14	7
Wielewaal	1	
Cetti's zanger		1
Nachtegaal	13	6

De relatief hoge aantallen rietvogels (blauwborst, rietgors, waterral) zijn bemoedigend. Bovendien doet ook de kleine karekiet het goed. We kunnen het aantal territoria van deze soort niet inschatten, maar een gedetailleerde telling op één van de plassen leverde 6 koppels op minder dan 1 ha rietland op (momenteel staat er in de Polder ca. 15 ha rietland). Herstel van grote riet- en moerasvegetaties, het leefgebied van deze soorten, was de voorbije jaren één van de hoofddoelen van het natuurbeheer. Deze aantallen

*Bokserwaterzweefvlieg
Foto: Leo Janssen*

benaderen bijlange niet de aantallen rietvogels die in de jaren 1980-1990 werden vastgesteld, dat zal ook nooit meer terugkomen.

De dodaars komt erg geconcentreerd voor in de Polder, maar liefst 6 van de 9 koppeltjes broeden op het Rallegat, waar ze vanuit KJK.punt of de kijkwand zeer mooi zijn waar te nemen.

Opvallend zijn ook de belangrijke aantallen van bijvoorbeeld nachtegaal en fitis op Petroleum Zuid. Na 15 jaar spontane ontwikkeling is hier ook waardevolle natuur ontstaan. Het verdwijnen van dit gebied zal zeker een impact hebben

op sommige soorten, waardoor ook de populaties in de Hobokense Polder negatief beïnvloed kunnen worden. Bovendien komen er op Petroleum Zuid nog soorten tot broeden die in de Hobokense Polder al lange verdwenen zijn zoals kneu.

Van de meeste watervogels kunnen we nog geen goede aantalschattingen maken, maar volgende soorten

broedden zeker in de Hobokense Polder: bergeend, krakeend, kuifeend, tafeleend, wilde eend en Canadese gans. Slobeend werd in maart en april regelmatig gezien (AD, BM, DJ, KW, LV, ML, PV, VL, WM), maar niet meer in mei.

Dan nog even enkele andere opvallende waarnemingen van broedvogels. Slechtvalk werd regelmatig gezien in de buurt van de Metallurgie, waar hij broedt (JP, KDK), maar af en toe ook in de Hobokense Polder (AD, BM). Op 19 maart werd een roepende bosuil gehoord in het Vogelenzangpark (WDR). Dit is midden in de broedperiode van deze soort! De

gekraagde roodstaart broedt in de buurt van (oude) industriegebouwen, zowel in de Hobokense Polder als op Petroleum Zuid (AD, DJ, WM). Grote lijster werd waargenomen op Fort 8 (JR), de Schans van Hoboken (KDK) en in de Hobokense Polder (LVS, WM). De ijsvogel broedde waarschijnlijk in de Hobokense Polder, hij werd frequent gezien, zij het niet in de buurt van de kijkhut (BM, GB, LJ, WM). In de zomer zullen ze zich wel op het Broekskot laten zien. Op 11 mei vloog er ook één ijsvogel over de Groenenborgercampus (biotuin) (JE).

Wielewaal

Ook vuurgoudhaan werd daar eind mei twee keer waargenomen (SB).

De lente is niet enkel geschikt om naar broedvogels te kijken, er is natuurlijk ook de **fascinerende vogeltrek**. Dit jaar werd onze telpost voor het eerst ook in het voorjaar bemand, spijtig genoeg meestal alleen door Luc Van Schoor. Maar toch keek ook Joachim Pintens regelmatig naar boven want ook hij telde aardig wat overvliegende vogels. Volgens Luc zijn de aantallen in het voorjaar duidelijk lager dan in het najaar, maar de "specialekes" mogen er zijn. Een greep uit het lijstje overvliegende soorten (LVS, JP, BM, WM): **bonte strandloper, boomleeuwerik, boomvalk, bruine kiekendief, blauwe kiekendief, Europese kanarie, gele kwikstaart, groenpootruiter, kleinste jager, lepelaar, ooievaar, smelleken en wespandief**. Als je volgend jaar (of dit najaar al) tijd mocht hebben om Luc bij te staan op de telpost, zeker doen want het kan uiterst indrukwekkend zijn!

Begin mei waren nog enkele wintergasten aanwezig in de Polder zoals smient (AVL) en houtsnip (AVL). Eind maart werd een roodborsttapuit opgemerkt langs de Gen. Armstrongweg (KP). De havik vertoefde op 17/4 kort in de Polder (BM) en op 12

mei werd de eerste lepelaar van het jaar opgemerkt op het Broekskot (AVL).

Dan de **zoogdieren**. Tijdens een avondexcursie werd voor de allereerste keer een levende **steenmarter** waargenomen in de Hobokense Polder (BM, LS). Enkele jaren geleden werd een doodgereden exemplaar gevonden op de Schroeilaan. Nu dus de bevestiging dat het niet over een solitair exemplaar ging. De **vos** liet zich dit voorjaar enkele keren zeer mooi bewonderen vanuit de kijkhut. Hij liet ondermeer zien hoe lekker hij de eieren van de Canadese gans vindt. Ook de aanwezigheid van een **hazenpopulatie** aan de Schans van Hoboken is het vermelden waard.

Tot slot nog enkele nieuwe **plantensoorten** voor de Hobokense Polder. De **rankende duivenkervel** is een zeldzame soort die pioniert op kale verstoorde bodems, hij werd dan ook gevonden op de nieuwe Scheldedijk (LJ). De **elzenzegge** daarentegen is typisch voor oudere elzenbroekbossen. Dit zijn bossen die groeien op natte moerasachtige plaatsen en die

De vos op eierenjacht
Foto: Hugo Croes

's winters regelmatig onder water staan. In de Polder verscheen hij op net zo'n plaats, naast een andere typische soort van dergelijke bossen, de **ijle zegge**. Zoals steeds is het onduidelijk hoe een soort met toch wel zware zaden (die niet door de wind worden verspreid) het natuurgebied bereikt.

Een andere opmerkelijk nieuwe soort is de **trostravik**. Dat is een eenjarige grassoort van vochtige tot natte hooilanden, de zogenaamde dotterbloemgraslanden. Deze verscheen voor het eerst in de voormalige volkstuintjes langs de oude spoorweg, net daar waar we dergelijke graslanden nastreven!

Waarnemers:

DJ: Danny Jonckheere
JE: Joris Elst
KDK: Kris De Keersmaecker
JP: Joachim Pintens
JR: Jan Rose
KP: Kris Peeters
KW: Koen Wyers
LJ: Leo Janssen
LS: Luk Smets
LSc: Louis Schramme
LV: Luc Verhelst
ML: Marnix Lefranc
PV: Pieter Vervloet
RP: Resi Pansaerts
SB: Stijn Baeten
TV: Toon Verbruggen
VL: Valerie Lejeune
WDR: Wout De Rouck
WM: Wim Mertens

Rankende duivenkervel
Foto: Leo Janssen

(1) *Nachtvlinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten.* (2006) Paul Waring en Martin Townsend. Tirion Natuur

Doe mee: www.waarnemingen.be

Luk Smets

We doen al enige tijd oproepen om al je natuurwaarnemingen in te geven op de website www.waarnemingen.be. Dat kan je na al je wandelingen doen, maar uiteraard zijn we in het bijzonder benieuwd naar wat er groeit en bloeit in onze eigen werkingsregio: 2660 Hoboken en 2020 Antwerpen.

Vooraf in dit jaar van de biodiversiteit willen we echt weten welke dier- en plantensoorten er in onze contreien voorkomen.

Onze leden maken massaal van deze mogelijkheid gebruik. Er werden tot nu toe (28 mei 2010) sinds dat het [waarnemingen.be](http://www.waarnemingen.be)-systeem bestaat, reeds 8717 waarnemingen ingegeven door 115 verschillende waarnemers en die betroffen 1221 verschillende soorten. Tijd dus voor enkele statistiekjes.

Ondanks het indrukwekkend aantal waarnemingen en aantal soorten, is het toch duidelijk dat er nog heel wat lacunes zijn. Uit vroegere inventarisaties weten we dat er in onze regio

veel meer soorten mossen zijn, om maar een voorbeeld te noemen. Dus nog ruimte genoeg voor wie zich op één of andere soortengroep wil toeleggen.

Maar ook de waarnemers zelf willen we even in de bloemetjes zetten. De topwaarnemer met lengtes voorsprong is **Leo Janssens**. Leo bestudeert vooral insecten, alhoewel hij ook aan de top staat van de plantenwaarnemingen. In sommige ongewerveldengroepen zijn zowat alle waarnemingen van hem afkomstig. Proficiat, Leo!

In de groep vogels doet **André Van Langenhove** het zeer goed. Op zijn dagelijkse rondzwervingen in ons natuurgebied Hobokense Polder ont-snapt geen gevederd diertje aan zijn aandacht. Ook de 12-jarige **Joachim Pintens** laat zich niet onbetuigd.

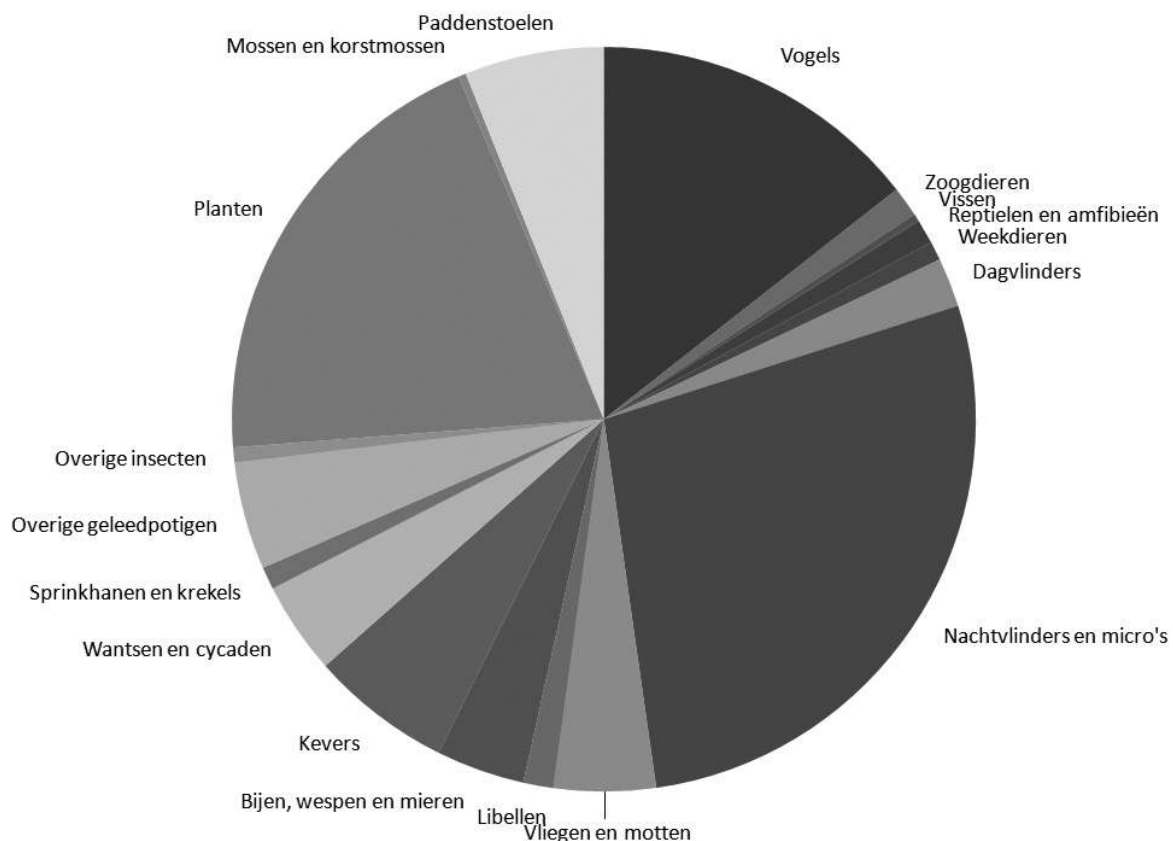
Dat de lijst der dagvlinders door onze vlinderman **Toon Verbruggen** wordt aangevoerd, verbaast ons uiteraard

niet. **Stijn Baeten, Danny Jonckheere en Marnix Lefranc** moeten telkens iemand voor laten gaan, maar onderscheiden zich door in verschillende soortengroepen goed te scoren.

Hartelijk dank aan alle waarnemers.

En een speciaal woord van dank aan Wim Mertens, die elk kwartaal uit deze overvloed van gegevens een interessant artikel "Waarnemingen in de regio" weet te distilleren. Een echt huzarenwerkje!

Je kan deze gegevens zelf vinden op hobokensepolder.waarnemingen.be of voor heel België op www.waarnemingen.be. Ook jouw waarnemingsgegevens kunnen voor veel soortengroepen de basis vormen van de cijfers waarmee de toestand van de biodiversiteit wordt opgevolgd. Op de waarnemingenwebsite kan iedereen eenvoudig al zijn occasionele natuurwaarnemingen invoeren, beheren en delen met de wereld. De startende vrijwilliger vindt er ook tips om soorten correct te identificeren.

Soorten	Waarnemingen	Soorten
Vogels	4.959	176
Zoogdieren	100	16
Vissen	5	4
Reptielen en amfibieën	60	13
Weekdieren	60	10
Dagvlinders	421	26
Nachtvlinders en micro's	798	338
Vliegen en motten	278	54
Libellen	84	16
Bijen, wespen en mieren	208	47
Kevers	439	75
Wantsen en cycaden	259	49
Sprinkhanen en krekels	65	12
Overige geledpotigen	317	57
Overige insecten	35	8
Planten	519	242
Mossen en korstmossen	5	4
Paddenstoelen	105	74
	8.717	1221

	Waarnemers: alle soorten	Aantal
1	Leo Janssen	663
2	Stijn Baeten	195
3	Danny Jonckheere	184
4	Marnix Lefranc	145
5	Joachim Pintens	134
6	Luk Smets	126
7	Andre Van Langenhove	105

	Nachtvlinderwaarnemers	Aantal
1	Leo Janssen	265
2	Stijn Baeten	82
3	Wout De Rouck	22
4	Joachim Pintens	19
5	Koen Wyers	16
6	Johan De Gruyter	11
7	Marnix Lefranc	7
	Wim Veraghtert	7

	Dagvlinderwaarnemers	Aantal
1	Toon Verbruggen	23
2	Wim Mertens	16
3	Leo Janssen	15
4	Danny Jonckheere	14
5	Marnix Lefranc	13
6	Stijn Baeten	8
7	Joeri Cortens	7
	Joachim Pintens	

	Plantenwaarnemers	Aantal
1	Leo Janssen	146
2	Danny Jonckheere	73
3	Marnix Lefranc	53
4	Ronny Deckers	27
5	Stijn Baeten	20
6	Luk Smets	19
7	Luc Verhelst	12
8	Indra Jacobs	8

	Vogelwaarnemers	Aantal
1	Andre Van Langenhove	97
2	Joachim Pintens	79
3	Danny Jonckheere	78
4	Alberto Durinck	70
5	Luk Smets	64
6	Jan Rose	61
7	Stijn Baeten	58
8	Bert Mertens	55
9	Marnix Lefranc	53
10	Valerie Lejeune	50
11	Wout De Rouck	48
12	Moeskops Henri	46
13	Wim Mertens	44
14	Guy Borremans	41
15	Joeri Claes	30
	Marc Van Ruymbeke	30
	Leo Janssen	30
18	Hendrik Avercamp	23
19	Luc Van Schoor	22
	Brian Roelandt	22

2010: Internationaal jaar van de Biodiversiteit

Ria Thys

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

In het kader van het Biodiversiteitsjaar zetten we elk kwartaal een andere soort "in the picture".

De merel en de groene kikker passeerden reeds de revue in de vorige Polder.bladen van 2010.

Deze keer richten we de schijnwerpers op onze zomerse fladderaars, namelijk de vlinders.

En we pikken er voor verdere bespreking een wel heel kleurig exemplaar uit, die elk jaar in onze Hobokense Polder te bewonderen valt.

De dagpauwoog (*Aglais io*)

De dagpauwoog is een middelgrote dagvlinder uit de familie Nymphalidae en de onderfamilie aurelia's (Nymphalinae).

Hoe kan je een dagpauwoog herkennen?

Het is een van de bontst gekleurde en bekendste soorten vlinders in Europa. Hij is goed herkenbaar door de grootte, de oranjerode vleugels en de karakteristieke oogvlek op de bovenzijde van iedere vleugel. De onderzijde is juist goed gecamoufleerd door donkerbruine kleuren en donkere strepen.

Verspreiding van de dagpauwoog in Vlaanderen en in Europa

De vlinder komt met uitzondering van het uiterste noorden en zuiden voor in geheel Europa. Het grote verspreidingsgebied is te verklaren doordat de voedselplant of waardplant van de rupsen, nl. de brandnetel in heel Europa voorkomt. De vlinder is aangepast op gematigde

gebieden en komt binnen zijn areaal vaak algemeen voor: in België is de soort overal algemeen. Ook in de Hobokense Polder wordt hij geregeld waargenomen. Het is een van de weinige soorten die als volwassen vlinder overwintert en 's winters kan worden aangetroffen in huizen.

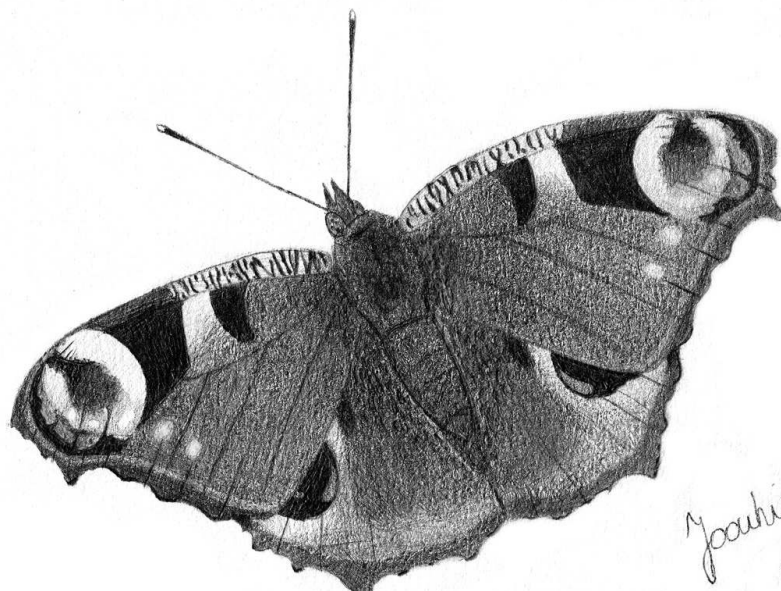

Evolutie van ei tot vlinder

De vlinder zet in totaal ongeveer 800 tot 1000 **eitjes** af in groepjes van meer dan 50 tot enkele honderden exemplaren, vrijwel uitsluitend op de brandnetel, de belangrijkste waardplant van de rups.

De **rupsen** hebben een diepzwarte lichaamskleur die duidelijk afsteekt tegen de planten waarop ze leven. Het gehele lichaam is voorzien van regelmatige, zeer kleine witte en ronde stippen. Een ander karakteristiek kenmerk zijn de rijen kenmerkende zwarte stekels, die naar voren gericht zijn en daarnaast

vele vertakkingen hebben bestaande uit haartjes. De huid doet fluweelachtig aan. De rups heeft aan de voorzijde drie gelede poten die zwart van kleur zijn. De vier borstpoten zijn geelbruin van kleur en duidelijk zichtbaar, ze steken af tegen het zwarte lichaam. Achteraan het lichaam, onder het laatste segment, is ook een paar ongelede, geelbruine en vlezige poten aanwezig.

Joachim P.
dagpauwoog
09/06/2010

Vlinder mee!

Op zaterdag 31 juli en zondag 1 augustus organiseert Natuurpunt voor de vierde maal een nationaal vlindertelweekend. Iedereen kan hieraan meedoen.

De werkwijze is simpel: je zoekt op welke soorten er rondvliegen in jouw tuin en noteert van elke soort het maximum aantal exemplaren dat je tijdens het telweekend in de tuin zag. Het grootste aantal dat je op één moment waarnam, kan je invoeren op de website www.vlindermee.be. Elk jaar tellen meer dan duizend gezinnen de vlinders in hun tuin. Door deze gegevens bijeen te leggen, krijgen we een beter zicht op de situatie van de dagvlinders. Vlinders tellen is dus niet alleen leuk, maar ook erg nuttig. Dagvlinders zijn immers heel gevoelige beestjes, ze reageren snel op veranderingen in milieu en klimaat. Het zijn dus goede indicators voor de kwaliteit van ons leefmilieu.

Dagvlinders in nood

Helaas gaat het in Vlaanderen niet zo best met de dagvlinders. Bijna een derde van de inheemse soorten (19 van de 64 soorten) is uitgestorven en een ander derde is bedreigd. Ook vlinders die vroeger in bijna elke tuin zaten, zoals dagpauwoog of de citroenvlinder, doen het erg slecht. Oudere mensen kunnen zeker getuigen dat het totale aantal vlinders dat nog boven een wegberm of grasland vliegt, veel lager is dan vroeger.

De belangrijkste reden van deze achteruitgang is het intensieve gebruik van ons landschap.

Landbouwgebieden zijn zeer groot-schalig en intensief, met nauwelijks ruimte voor insecten zoals vlinders of bijen. Openbaar groen bestaat heel vaak uit uitheemse beplantingen, waar voor onze vlinders niets te rapen valt. En de wegbermen worden zo vaak gemaaid dat insecten hun levenscyclus niet kunnen voltooien. Maar ook onze Vlaamse tuinen zijn meestal niet vlindervriendelijk. Bloemen zijn er meestal nog wel voldoende. Maar in een kortgeschoren gazon afgeboord met exotische planten, vinden vlinders geen planten om hun eitjes af te zetten.

Nochtans is het niet zo moeilijk om je tuin vlindervriendelijker te maken. Uit de cijfers van de vorige tuinvlindertellingen blijkt dat in tuinen met veel vlindervriendelijke maatregelen 6 keer meer vlinders worden geteld dan in tuinen met enkel een kortgeschoren gazon.

Je vindt alle informatie op de website www.vlindermee.be: er staan foto's van de meest voorkomende vlindersoorten, je leest er hoe je de vlinders herkent en hoe je ze kan tellen en natuurlijk vind je er ook het telformulier. Wie op de hoogte wil blijven van het laatste 'vlindernieuws', kan zich inschrijven op de gratis maandelijkse e-zine vlinder.flits via <http://www.natuurpunt.be/mijnnaatuurpunt/Ezines.aspx>

vullende informatie over gedaanteverwisseling, lichaamsbouw en landschappen waarin ze voorkomen worden besproken.

Er zijn duidelijke vliegtijdtabellen en recente verspreidingsgegevens. Ledenprijs 22,50 euro. Enkel te bekomen in de Natuurpuntwinkel in Mechelen, Stationstraat 40

De **pop** van de vlinder wordt ook wel chrysalis genoemd. De dagpauwoog verpopt vaak aan de onderzijde van een blad van zijn voedselplant, maar de pop kan ook worden aangetroffen op nabijgelegen takken of muren. De pop hangt met de bovenzijde naar beneden en is aan het blad vastgehecht met spinsel. De pop van de dagpauwoog heeft een groene tot bruine kleur en is voorzien van rijen kleine stekeltjes die opvallen omdat ze een afstekende kleur hebben. Aan de bovenzijde zijn twee uitstulpingen aanwezig die lijken op hoorntjes.

De **volwassen dagpauwoog of imago** vliegt van maart tot en met september. Hij overwintert op vochtige koele plekken zoals in boomholtes, holen van zoogdieren, grotten, onderaardse spleten en andere beschutte plaatsen. Ook menselijke bebouwing als zolders, schuren, tuinhuisjes en kelders zijn zeer geschikt als overwinteringsplaats.

Te koop!

In het kader van het grote **vlindertelweekend** hebben we met de afdeling enkele boeiende vlinderartikels aangekocht.

We hebben **porseleinen drankmokken** met vlinderafbeeldingen. De mok is 9,5 cm hoog en kost 5 euro.

Daarnaast zijn er ook nog **zoekkaarten** beschikbaar. Op de kleurkaart staan de vlinders die je in je tuin kan vinden. Je hoeft alleen maar de vragen te beantwoorden en de pijlen te volgen om bij de juiste vlinder uit te komen. Een laagdrempelige kaart

die ook voor kinderen zeer geschikt is. Deze kaart kost voor leden 1,50 euro.

Stort 5 euro (rekening zie blz 2) met als mededeling "vlindermok" of 1,50 euro met als mededeling "vlinderzoekkaart" en wij bezorgen ze aan huis als je in Hoboken of Antwerpen 2020 woont.

Op zoek naar een goed **determinatieboek**?

De Veldgids Dagvlinders: De bijna 150 soorten van Noordwest-Europa worden hierin besproken. Er staan tekeningen in van mannetjes en vrouwtjes, van de boven- en onderzijde van de vleugels. Ook aan-

Kids, ouders en grootouders met Whoppie, de mol op stap in de Hobokense Polder

Zomervakantie!

Twee maanden lang genieten. Misschien wil je wel eens op stap in de natuur, want die is nu wel heel mooi in haar weelderig zomerkleedje. En dan is de Hobokense Polder wel een fantastische bestemming. Je kan er met Whoppie, het molletje, op stap.

Je zoektocht start en eindigt in Taverne De Schorren, Graspolderlaan 2660 Hoboken, waar je dagelijks in de zomervakantie vanaf 11 uur een goed gevulde rugzak met doe-opdrachten en materiaal kan ontlene.

Gezinnen met kinderen tussen 5 en ca 12 jaar voorzien best een tweetal uren om deze wandeling te stappen.

De kaart toont je de weg tijdens je speurtocht. Je volgt overwegend de blauwe aanduidingen van de Aardgaswandeling. Hier en daar wijk je even af van dit traject. Volg dus goed de aanduidingen op de

kaart. Op de kaart staan de plaatsen waar je een opdracht kan uitvoeren, aangeduid met een getal. Dat getal verwijst naar de genummerde opdrachtkaarten.

In het terrein zijn de opdrachtplaatsen niet gemarkeerd.

Na de tocht breng je de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen in de taverne. Als alles in orde blijkt te zijn, krijg je je waarborg (20 euro) terug en de kinderen krijgen nog een kleine verrassing.

In de taverne zijn twee gevulde

rugzakken ontleenbaar.

Respecteer op je wandeling de dieren en de planten.

Natuurpunt Hobokense Polder wenst je een plezierige namiddag in de Hobokense Polder.

Recupereer uw lidgeld !

Weet u dat u gemakkelijk uw lidgeld kan recupereren? Vertoon van uw lidkaart geeft u immers recht op korting in verschillende winkels:

- **Natuurpunt Winkel Mechelen**, Stationsstraat 40 Mechelen: boeken en optiek 10 % ledenkorting
- **Natuurpunt Winkel Ekeren** (lokaal verkooppunt) Steenstraat 25, 2180 Ekeren: beperkt gamma Natuurpunt Winkel, optiek enkel op afspraak, 10 % ledenkorting
- **Sights of Nature**, Pieter de Conincklaan 108 in 8200 St-Andries Brugge, 050-31 50 01, son@deputter.com. Fungeert als Natuurpunt-optiekshop, Op vertoon van uw lidkaart krijgt u 10
- procent korting!
- **Optiek De Mey**, Kioskplaats 81-83, 2660 Hoboken: 20 % korting op monturen en glazen, 15 % op juwelen, uurwerken, zonnebrillen en verrekijkers
- **Lederwaren Driesen**, Kapelstraat 42, 2660 Hoboken, 03/827 90 28, 10% korting.
- **Schoenen Torfs**, TIR Shopping Center, Sint-Bernardsesteenweg 320 Antwerpen. Als lid van Natuurpunt krijgt u vanaf nu 10% onmiddellijke korting bij de aankoop van nieuwe schoenen van Torfs! De voorwaarde is dat u een paar oude schoenen meebrengt.
- **AS Adventure Outdoor en**

Action, Boomsesteenweg 666, Wilrijk: buitensport- en kampeerbodigheden: 5 % korting.

- **Tony Mertens**, Boomsesteenweg 627, Wilrijk: 5 % korting bij de aankoop van Naturam-verf
- **Optiek Van Grootven**, Kapellestraat 20, Aartselaar: verrekijkers, telescopen: 10 % korting (5 % op dure merken Swarovski, Zeiss, Leica)

Vergeet dus zeker uw lidkaart niet als u gaat winkelen. Waarschijnlijk zijn veel meer handelszaken bereid tot het geven van kortingen. Leg uw lidkaart voor en vraag het hen. Laat het ons weten. Het zal ook andere leden interesseren.

Dankbriefje van de 0CO2-cart-bemanning

Tinne Van den Bossche is illustrator, houdt van verhalen, is een jonge Antwerpse, actief bestuurslid van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu. Zij was initiatiefneemster van de wel erg geslaagde en ludieke voetbalmatch tijdens onze actiedag rond Petroleum Zuid.

In de regenachtige decembermaand ging ze naar Kopenhagen naar de klimaatop. Niet zomaar, wel samen met 2 medestanders een go-cart trappend, de 0CO2cart. Zij waren dagenlang onderweg, dikwijls in striemende regen. Dit werd haar bijdrage om maatregelen te vragen tegen de klimaatopwarming.

Het huren en rijvaardig maken van de 0CO2-cart kostte een bom duiten, waarvoor zij sponsoring zochten. Onze afdeling ondersteunde Tinne met een forse bijdrage. Wij ontvingen volgend dankbriefje.

En? Heeft onze donatie de ijsberen weer ijs gebracht, de soortendiversiteit behoed of de woestijn ingedijkt? Ahum... dat is wat hoog gegrepen. Hat was wel een zeer boeiende tocht. 16 dagen trappen, met een snelheid, die het begrip snelheid in een ander licht plaatst. Afgekicked van de ruch.

Op 12 december kleurde Kopenhagen blauw. Solidariteit! Een massa hoopvolle mensen, elk op hun manier bezig met klimaat-rechtvaardigheid.

Ideeën, muziek, slogans: "If the climate were a bank, it would be saved." ... en zoals het de banken verging, vergaat het misschien ook mij: het (ecobewuste) leven gaat gewoon door, na 16 zeer low-impacte dagen.

Terug in België, maar met nog evenveel engagement.

Bedankt voor jullie bijdrage! Ik wens Natuurpunt een jaar vol biodiversiteit!

*Groetjes van Tinne
30 april 2010*

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel Hobobikes BVBA, Kapelstraat 137 2660 Hoboken Tel. 03/ 827 58 47

BVBA Javebo, J. Stormstraat 29 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05

Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50

Victor Van den Eede en Zonen, Houthandel, Oudestraat 101 2660 Hoboken Tel. 03/827 56 84

Verzekeringskantoor Marc Van Ruymbeke, Frans Smekensstraat 7 2660 Hoboken Tel. 03/827 29 48

Uurwerken, juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81/83 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12

Bacob-Dexia Bank, Kioskplaats 62 2660 Hoboken Tel. 03/827 51 53

Centrale verwarming en sanitair Lamberechts bvba, Jan Van de Wervelaan 39 2660 Hoboken Tel. 03/830 29 75

Schoonheidsinstituut "De Lelie", Lelieplaats 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 47 16

Beenhouwerij Van Der Keere, Kapelstraat 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01

Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelsstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90

Firma Procap, Plastielen dopjes, Schroeiilaan 15 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00

Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96

Aan tafel BVBA, Fried Denayer, Pierre Van Den Eedenstraat 47 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28

De Blauwe Hond NV, Boombekelaan 1 2660 Hoboken Tel. 03/260 90 75

Gereedschappen Den Draaiboom, Antwerpsesteenweg 156-160 2660 Hoboken Tel. 03/828 57 04

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Za 3 juli Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Ook op 25 juli, 7 en 22 augustus, 4 en 19 september
- Za 10 juli Natuurbeheer aan de Hollebeek
- Zo 18 juli "875 suikerbonen"wandeling in de Polder
- Zo 1 aug Vlinderwandeling in de Polder
- Wo 11 aug Bestuursvergadering in Zaal Moretus
- Zo 15 aug "Wilde kruiden in de voeding"wandeling
- Za 21 aug **Turnhouts Vennengebied**
- Zo 29 aug **Fietstocht in Denderstreek**
- Zo 5 sep **De Kuifeend en de Grote Kreek**
- Zo 12 sep OMD in de Hobokense Polder
Hulp gevraagd !!!!
- Wo 15 sep Bestuursvergadering in Zaal Moretus
- Za 18 sep Trekvogeltellingen op Scheldedijk
- Zo 19 sep Bijna herfst in de Polder: wandeling
- Za 2 okt Natuur.dag: nationale ontmoetingsdag

Cursus Natuurfotografie:

- 1 x theorie op do 23 september
- 1 x praktijk op za 25 september

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit tussen 9.30 u en ca 14 u
Voor info: contacteer André Van Langenhove,
03/288 00 81 of Gilbert Van de Velde, 03/825 12 75

Artikels voor het volgende Polder.blad - met
verschijningsdatum 1 oktober 2010 - dienen bij de re-
dactie te zijn op **31 augustus 2010**
(zie colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be